

פטור זה ניתן בתנאים ולפיהם, בין השאר, שיתוף הפעולה יוגבל לפרסום משותף בדבר יתרונות המים המינרליים בלא שיוך מותגי והמגעים במסגרת שיתוף הפעולה ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים בחברת נביעות טבע הגליל בע"מ והחברות בקבוצת מי עדן ישראל.

תוקפו של הפטור מוגבל ל-12 חודשים.

החלטתי מתבססת על כך שבכפוף לתנאים לעיל, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות. עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור. החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מספר 8797 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

כ' באב התשע"ב (8 באוגוסט 2012)
(חמ 41-3-17)

דיויד גילה
הממונה על ההגבלים העסקיים

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיוזגים, אני מודיע כי ביום כ"ד בסיוון התשע"ב (14 ביוני 2012) החלטתי על מתן פטור מאישור הסדר כובל, כמפורט להלן:

מספר	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס / השירות
8882	דליה אנרגיות כח בע"מ דלק קידוחים (שותפות מוגבלת) אבנר חיפוש נפט (שותפות מוגבלת) ישראמקו-נגב 2 (שותפות מוגבלת) דור חיפוש גז (שותפות מוגבלת) Noble Energy Mediterranean LTD.	משך ההסכם והיקף ההתקשרות בין הצדדים	אספקה של גז טבעי ממאגר 'תמר'

פטור זה ניתן בתנאים ולפיהם, בין השאר, תוכל דליה אנרגיות כח בע"מ לבחור אם ברצונה לקצר את ההסכם או לחלופין להפחית את כמות הגז הטבעי המינימלית שהחייבה לרכוש במסגרתו. כמו כן, הותנה הפטור במתן אפשרות לדליה אנרגיות כח בע"מ למכור גז טבעי, בהיקף מסוים, לצרכני חלוקה וכי לא תחול עליה כל מגבלה בנוגע לרכישה של גז טבעי מספק גז טבעי אחר. שאר התנאים בהסכם ייוותרו בעינם.

החלטתי מתבססת על כך שבכפוף לתנאים לעיל, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות. עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מספר 8882 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

י"ג בתמוז התשע"ב (3 ביולי 2012)
(חמ 41-3-17)

דיויד גילה
הממונה על ההגבלים העסקיים

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיוזגים, אני מודיע כי ביום כ"ד בסיוון התשע"ב (14 ביוני 2012) החלטתי על מתן פטור מאישור הסדר כובל, כמפורט להלן:

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

מספר	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס / השירות
8893	חברת החשמל לישראל בע"מ דלק קידוחים (שותפות מוגבלת) אבנר חיפוש נפט (שותפות מוגבלת) ישראמקו-נגב 2 (שותפות מוגבלת) דור חיפוש גז (שותפות מוגבלת) Noble Energy Mediterranean LTD.	משך ההסכם והיקף ההתקשרות בין הצדדים	אספקה של גז טבעי ממאגר 'תמר'

פטור זה ניתן בתנאים ולפיהם, בין השאר, תוכל חברת החשמל לישראל בע"מ לבחור אם ברצונה לקצר את תקופת האופציה הנתונה לה בהסכם או לחלופין להותיר את תקופת האופציה בעינה. כמו כן, הותנה הפטור בכך שלא תחול על חברת החשמל לישראל בע"מ כל מגבלה בנוגע לרכישה של גז טבעי מספק גז טבעי אחר. שאר התנאים בהסכם ייוותרו בעינם.

החלטתי מתבססת על כך שבכפוף לתנאים לעיל, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מספר 8893 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

י"ג בתמוז התשע"ב (3 ביולי 2012)
(חמ 41-3-ה1)

דיוור גילה
הממונה על ההגבלים העסקיים

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיוזגים, אני מודיע כי ביום כ"ד בסיוון התשע"ב (14 ביוני 2012) החלטתי על מתן פטור מאישור הסדר כובל, כמפורט להלן:

מספר	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס / השירות
8899	אשרדור אנרגיה בע"מ רמת נגב אנרגיה בע"מ דלק קידוחים (שותפות מוגבלת) אבנר חיפוש נפט (שותפות מוגבלת) ישראמקו-נגב 2 (שותפות מוגבלת) דור חיפוש גז (שותפות מוגבלת) Noble Energy Mediterranean LTD.	משך ההסכם והיקף ההתקשרות בין הצדדים	אספקה של גז טבעי ממאגר 'תמר'

פטור זה ניתן בתנאים ולפיהם, בין השאר, תוכל אשרדור אנרגיה בע"מ לבחור אם ברצונה לקצר את ההסכם או לחלופין להפחית את כמות הגז הטבעי המינימלית שהתחייבה לרכוש במסגרתו. כמו כן, הותנה הפטור במתן אפשרות לאשרדור אנרגיה בע"מ למכור גז טבעי, בהיקף מסוים, לצרכני חלוקה וכי לא תחול עליה כל מגבלה בנוגע לרכישה של גז טבעי מספק גז טבעי אחר. שאר התנאים בהסכם ייוותרו בעינם.

החלטתי מתבססת על כך שבכפוף לתנאים לעיל, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹ (להלן – "החוק"), ולאחר התייעצות עם הועדה לפטורים ולמיוזוגים, אני מודיע כי ביום כ"ד בסיון התשע"ב (14 ביוני 2012) החלטתי על מתן פטור מאישור הסדר כובל, כמפורט להלן:

מספר	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס / השירות
8893	חברת החשמל לישראל בע"מ דלק קידוחים (שותפות מוגבלת) אבנר חפוזי נפט (שותפות מוגבלת) ישראמקו-נגב 2 (שותפות מוגבלת) דור חיפוזי גז (שותפות מוגבלת) Noble Energy Mediterranean LTD.	משך ההסכם והיקף ההתקשרות בין הצדדים	אספקה של גז טבעי ממאגר 'תמר'

פטור זה ניתן בתנאים ולפיהם, בין השאר, תוכל חברת החשמל לישראל בע"מ לבחור אם ברצונה לקצר את תקופת האופציה הנתונה לה בהסכם או לחלופין להותיר את תקופת האופציה בעינה. כמו כן, הותנה הפטור בכך שלא תחול על חברת החשמל לישראל בע"מ כל מגבלה בנוגע לרכישה של גז טבעי מספק גז טבעי אחר. שאר התנאים בהסכם יוותרו בעינם.

החלטתי מתבססת על כך שבכפוף לתנאים לעיל, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

בהתאם לסעיף 15 (א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור. החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מספר 8893 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22 ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

פרופ' דניאל צלח

הממונה על הגבלים עסקיים

י"ג בתמוז התשע"ב

3 ביולי 2012

¹ ס"ח התשמ"ח עמ' 128, ס"ח התש"ס עמ' 113.

רשות ההגבלים העסקיים

ירושלים, כ"ה סיון תשע"ב

14 יוני 2012

פטור : 8893

בפקס : 03-5660974

לכבוד

עו"ד חגי דורון

ש. הורוביץ ושות'

אחד העם 31

ת.ד 2499

תל אביב 61024

הנדון : החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל בין :

חברת החשמל לישראל בע"מ - Noble Energy Mediterranean Ltd - דלק קידוחים שותפות

מוגבלת - ישראלמקו נגב - אבנר חיפושי נפט - דור חיפושי גז.

הנני מתכבד להעביר אליכם את החלטת הממונה על הגבלים עסקיים, לפי סעיף 14 לחוק
ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988, בדבר מתן פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר
כובל שבין הצדדים בנדון.

לכבוד רב,

עו"ד דרור ארם

רשם ההגבלים העסקיים

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה בדבר מתן פטור בתנאים להסדר כובל

בין השותפות במאגר הגז 'תמר' ובין חברת החשמל לישראל בע"מ

1. פתח דבר

לפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – "החוק"), להסכם בין חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "חברת החשמל") ובין השותפות בחזקת תמר דלק קידוחים - שותפות מוגבלת ("דלק קידוחים"), אבנר חיפוש גז ונפט - שותפות מוגבלת, ישראלמקו נגב 2 - שותפות מוגבלת; דור חיפוש גז - שותפות מוגבלת (להלן: "דור") וחברת Noble Energy Mediterranean LTD. (להלן: "נובל"), לאספקת גז טבעי ממאגר הגז 'תמר', הצפויה להתחיל במהלך שנת 2013 ("ההסכם"). השותפות בחזקת תמר ייקראו להלן יחד: "שותפות תמר".

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, כי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו וכי אין ההסדר פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") בכפוף לשורה של תנאים ובשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. רקע

מצבורי הגז הטבעי אשר התגלו בשנים האחרונות בשטחי המים הכלכליים של ישראל חוללו שינוי במשק האנרגיה הישראלי, אשר נהג להתבסס בעיקר על שימוש במוצרי נפט ופחם לייצור אנרגיה. כיום, הגז הטבעי משמש כמקור אנרגיה מרכזי בשל יתרונותיו, המתבטאים בניצולת גבוהה של אנרגיה וזיחום אוויר נמוך, יחסית למקורות אנרגיה אחרים. בחתום לנתונים שבפניי, הביקוש לגז טבעי הלך וגבר בעשור האחרון ואף צפוי לגבור משמעותית בשנים הקרובות.

תמר הינו מאגר הגז הטבעי היחיד בשטחי המים הכלכליים של ישראל, המסוגל לספק גז טבעי למשק הישראלי בשנים הקרובות, וזאת לאור התרוקנותו הצפויה של מאגר ים-תטיס. כבר במהלך שנת 2012, חתמו שותפות תמר על הסכמים לאספקת גז טבעי עם חברת החשמל שהינה צרכנית הגז הטבעי הגדולה והמשמעותית ביותר במשק הישראלי. כמו כן, נחתמו הסכמים לאספקת גז טבעי בין שותפות תמר לבין יצרני חשמל פרטיים המייצרים ומוכרים חשמל ישירות לחברת החשמל או ללקוחות פרטיים וכן חברות תעשייתיות אשר הקימו בחצרותיהן מערכות

קוגנרציה אשר נועדו לספק קיטור וחשמל לתפעולן העצמי השוטף¹ (להלן: "לקוחות תמר"). זאת, בעוד שתמר טרם החלה להפיק ולספק גז טבעי למשק הישראלי בפועל, ושכאמור צפויה להתחיל לספק גז במהלך שנת 2013.²

מלבד ההסכם נשוא בקשת הפטור דנא, על פי המצגים שחובאו לפניי נכון למועד מתן החלטתי זו, שותפות תמר התקשרו בהסכמים לאספקת גז עם צרכני הגז הבאים: חברת דליה אנרגיות כח בע"מ; אשדוד אנרגיה ורמת נגב אנרגיה מקבוצת אדלטק בע"מ; קבוצת נייר חדרה, חברת משאב בע"מ ופז בית זיקוק אשדוד בע"מ. הסכמים אלו עמדו לנגד עיני בעת מתן החלטה זו (להלן: "הסכמי הגז").

עד לחודש אפריל 2012, אספקת הגז למשק הישראלי התבצעה על ידי שני מקורות לאספקת גז בלבד: פרויקט ים תטיס שבשליטת קבוצת דלק ונובל, וכן על ידי חברת הגז המצרית-ישראלית East Mediterranean Gas S.A.E (להלן: "EMG").³ ברם, אספקת הגז מ-EMG נתקלה בקשיים כבר במהלך שנת 2011 והופסקה כליל במהלך חודש אפריל 2012. במקביל, פרויקט ים תטיס מצוי בשלבי התכלות מתקדמים כך שאספקת הגז ממנו צפויה להיפסק במהלך שנת 2014 וממילא כיום מספק פרויקט ים תטיס גז טבעי אך ורק ללקוחות שכבר חתמו על חוזים לאספקת הגז הטבעי בעבר, כך שלא צפויה עוד אספקת גז מפרויקט ים תטיס לצרכנים חדשים. אמנם, מלבד תמר, קיימים מאגרי גז נוספים שעשויים להתגלות⁴ כמאגרים לאספקת גז טבעי, אך אלו טרם הוכרוזו כמאגרים ברי הפקה ועל כן, הסתברות יכולת ההפקה והשיווק של גז טבעי מאותם מאגרים עדיין מוטלת בספק.

נסיבות אלו הביאו לכך שהתחרות המוגבלת ממילא בענף הגז הטבעי הצטמצמה עוד יותר, וכיום שותפות תמר צפויה להיות ספק הגז הבלעדי במשק הישראלי, אף עוד בטרם החלה לספק גז טבעי בפועל.

¹ יצוין, כי חלק מהמפעלים המייצרים חשמל בתחליכי קוגנרציה לשימוש עצמי, מוכרים את עודפיחם לחברת חשמל. מפעלי קוגנרציה מצויים כיום בבית הזיקוק לנפט חיפה; מפעלי נייר חדרה; מפעלי ים המלח ועוד.

² בימים אלה מקיים הממונה על ההגבלים העסקיים שימוע להכרזה על שותפות תמר כמונופול באספקת גז טבעי.

³ יצוין, כי קבוצות אמפל ומרחב שבשליטת יוסי מימן מחזיקות בכ-20% מחזקות בחברת EMG.

⁴ חלק ממאגרים אלה הוכרו כתגליות. להגדרות ולסוגי הזכויות המוענקים לגופים העוסקים בתחום הנפט והגז הטבעי והנוגעים לתחום זה (חיתרים מוקדמים, רישיונות וחזקות) וכן להרחבה בעניין אישור הממונה על ענייני הנפט לעניין הוכחת יכולת הפקה מסחרית, וכן בעניין חובות הקדיחה, חפיתות, התפקה והשיווק החלות על הגופים העוסקים בתחום הנפט והגז - ראה את חוק הנפט, התשי"ב - 1952 (להלן: "חוק הנפט").

3. הצדדים להסדר

הצדדים להסדר

חברת החשמל עוסקת בייצור חשמל ובאספקתו ומוכרות כבעלת מונופולין באספקת חשמל, בהולכת חשמל ובחלוקתו ובמתן שירותי גיבוי לצרכני חשמל ויצרניו.⁵ חברת החשמל מוגדרת כ"ספק שירות חיוני" כהגדרת מונח זה בחוק משק החשמל, התשנ"ו – 1996 (להלן: "חוק משק החשמל") והיא כפופה לחוראותיו, אשר בכללן, קבועה חובתה של חברת החשמל לספק את מלוא תביקוש לחשמל במדינת ישראל. מלבד פעילותה של חברת החשמל בתחום ייצור החשמל, הולכתו וחלוקתו לצרכנים, היא עוסקת במקביל בהקמת התשתיות הנדרשות לפעילויות אלה.

כמו כן, חברת החשמל מבצעת רכישת חשמל מיצרני חשמל פרטיים חמוכרים את האנרגיה המיוצרת על ידם.

חברת החשמל תלויה במידה רבה באספקת גז טבעי. מאז החלה חברת החשמל לעשות שימוש בגז טבעי לייצור חשמל, נרשמה ירידה משמעותית בעלויות ייצור החשמל, לעומת ייצורו באמצעות מזוט או סולר. בהתאם לנתוני חברת החשמל, עד סוף שנת 2010 חסכה חברת החשמל למשק הלאומי כ-35 מיליארד ₪ בעלויות של הדלקים כתוצאה מהמעבר לשימוש בגז טבעי. חיסכון זה הועבר, בהתאם לפרסומי חברת החשמל, לצרכני החשמל באמצעות הורדת תעריף החשמל.⁶

השותפות בחזקת תמר⁷:

א. **דלק קידוחים ואבנר** - שותפויות מוגבלות הפועלות בתחום חיפושי גז טבעי ונשלטות על ידי קבוצת דלק בע"מ ("קבוצת דלק"). קבוצת דלק הינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב ובבעלותה זכויות בהיתרים ורישיונות נוספים לחיפושי נפט וגז טבעי בישראל, הכוללים את הפרויקטים 'ים תטיס', 'דלית', 'לויתן', 'דולפין', 'יתניף' ועוד. כמו כן, לקבוצת דלק זכויות בפרויקט 'בלוק 12' הכולל את מאגר הגז 'אפרודיטה' הממוקם בשטח המים הכלכליים של קפריסין.

ב. **נובל** - הינה חברה הרשומה בא"י קיימן והשייכת לקבוצת Noble Energy Inc. העוסקת בחיפוש, הפקה ומכירת נפט גולמי וגז טבעי ברחבי העולם. יצויין, כי נובל הינה חמפעילה בפרויקט פיתוח מאגר תמר.

⁵ ראה את ההכרזה בדבר קיום מונופולין: חברת החשמל לישראל בע"מ; 1999 הגבלים עסקיים 3001749.

⁶ ראה דין וחשבון שנתי על פי חוק חופש המידע לשנת 2010 של חברת החשמל בכתובת:

<http://www.iec.co.il/FreedomOfInformationAct/Documents/freedomOfInformation10.pdf>

⁷ ביום 22.8.2006 ניתן לשותפות תמר פטור מאישור הסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 הגבלים עסקיים, 5000445.

ג. **ישראלמקו** - עוסקת בחיפוש נפט וגז בישראל, והינה בעלת זכויות בחזקות וברישיונות יתמר', 'דלית', 'שמשון' ו'דניאל'.⁸

ד. **דור** - נשלטת על ידי חברת דור אלון בע"מ. לדור אלון בע"מ זכויות ברישיונות מאגרי הגז יתמר' ו'דלית', ופעילותה כוללת בעלות בתחנות דלק וכן שיווק ואספקה של מוצרי דלק, הן לתחנות הדלק והן ללקוחות מוסדיים, תעשייתיים ופרטיים.

4. ההסדר והשפעתו על התחרות

החסכם שבפניי מסדיר את תנאי אספקת הגז הטבעי בין שותפות תמר לחברת החשמל, למשך תקופה של 15 שנה או עד למיצוי חכמות החוזית. במסגרת החסכם נקבעה עסקת בסיס, אשר במסגרתה שותפות תמר התחייבו לספק לחברת החשמל גז טבעי בכמות הנאמדת בכ- BCM 4.55 לשנה למשך 5 השנים הראשונות להסכם (להלן: "**התקופה הראשונה בעסקת הבסיס**"), שלאחריהן תרד חכמות ל- BCM 3.24 לשנה עד לתום תקופת החסכם או עד למיצוי חכמות החוזית (להלן: "**עסקת הבסיס**" ו"**התקופה השנייה בעסקת הבסיס**" בהתאמה).

בנוסף, לחברת החשמל קיימת אופציה להגדלת כמות הגז הטבעי אותה תרכוש במסגרת החסכם, שעל רצונה לממשה היא מחויבת להודיע עד ליום 2.4.2013 (להלן: "**האופציה**"). ככל שחברת החשמל תודיע על רצונה לממש את האופציה כאמור, שותפות תמר יהיו מחויבות מצדן להגדיל את קיבולת האספקה של גז טבעי ממאגר תמר, וזאת בתוך 4 שנים ממועד קבלת האישורים הנדרשים על פי החסכם (להלן: "**הרחבת התשתית**"). כמות הגז הטבעי שתסופק לחברת החשמל בהנחה שתממש את האופציה, ממועד הרחבת התשתית ועד לתום תקופת החסכם הינה כ- BCM 6.49 לשנה (להלן: "**תקופת האופציה**").

כמו כן, החסכם כולל התחייבות מצד חברת החשמל לשלם עבור כמות גז מינימלית אף בהיעדר צריכה בפועל, בדמות תניית Take or Pay בשיעור של 77%. כך למעשה, במהלך התקופה הראשונה בעסקת הבסיס מדובר בהתחייבות לרכוש כ- BCM 3.5 בשנה, ועם תחילת התקופה השנייה בעסקת הבסיס פוחתת התחייבות הרכישה לכ- BCM 2.5. כאמור, בהנחה שחברת החשמל תממש את האופציה, הרי שבתקופת האופציה חברת החשמל מחויבת לשלם עבור כמות גז טבעי שלא תפחת מכ- BCM 5 בשנה.

לאור האמור, חכמות החוזית הכוללת בחסכם, תלויה במימוש האופציה על ידי חברת החשמל, כך שחברת החשמל התחייבה לרכוש גז טבעי בחיקף מינימאלי כולל של כ- BCM 42.5 ובחיקף מקסימלי כולל של כ- BCM 78.

בהתאם למידע שבפניי, החסכם דנא מאפשר לשותפות תמר לגייס את המימון הנדרש לצורך פיתוח מאגר תמר, וזאת באמצעות הבטחת הביקוש של חברת החשמל כפי שמשתקף במסגרת עסקת הבסיס. במובן זה, מהווה חברת החשמל מעין "לקוח עוגן" של שותפות תמר.

⁸ ראה ח"ש 4 לעיל.

החשש התחרותי שהסדר מקים קשור בראש ובראשונה לשוק חיפוש הגז ואספקתו, נוכח העובדה כי משך החסכם, וכפועל יוצא מכך, כמות הגז שחברת החשמל מתחייבת לרכוש במסגרתו מתוקף תניית ה-Take or Pay, מביאים לחסימת מרבית הביקוש לגז טבעי של חברת החשמל ב-15 חשנים הקרובות. שכן, כמות הגז בחסכם הנקבעת על ידי שיעור ה-Take or Pay קובעת, חלכה למעשה, את היקף הביקוש הנחסם באותו חסכם מפניהם של ספקי גז מתחרים.

בנסיבות כאן, השוק הרלוונטי לבחינת השפעתו של החסכם הוא השוק לאספקת גז טבעי לחברת החשמל. שכן, עמדתי היא שאין תחליפים של ממש לגז טבעי לחברת החשמל, וכן ברי וברור שביכולתו של מונופול היפותטי באספקתו של גז זה, ליישם אפליה מושלמת בין כל אחד ואחד מלקוחותיו. בתנאים אלו קמה הצדקה ברורה לחגירת שוק רלוונטי לכל לקוח בנפרד.⁹ משעמדנו על הגדרת השוק, ברי וברור שהחסכם שלפניי מקשה עד מאוד את האפשרות של ספק גז עתידי להתחרות על הביקוש של חברת החשמל ובכך יש בו, בנוסחו הקיים, כדי להגביל את התחרות בשוק.

כאמור, בעת מתן החלטה זו, עמדו לפניי גם שאר חסכמי הגז. בדומה לחסכם עם חברת החשמל, משכם של חסכמים אלה וכמויות הגז הטבעי הכלולות בכל אחד מהם בדמות תניית ה-Take or Pay, חוסמים חלכה למעשה את מרבית הביקוש לגז טבעי של כל אחד מן הצרכנים החתומים על החסכמים למשך שנים רבות, באופן שעלול לפגוע בתמריץ לכניסתו של ספק גז טבעי נוסף בעתיד. למעשה, השפעתו התחרותית של החסכם דגא, כמו גם השפעתו של כל אחד משאר חסכמי הגז הינה בחסימת חלק משמעותי מחביקוש של כל אחד מהם לגז טבעי במשק הישראלי בשנים הבאות.

על הבעייתיות הגלומה בחסכמים ארוכי טווח לאספקת גז טבעי והשפעתם על התחרותיות בשוק אספקת הגז, ניתן ללמוד מדבריו של המלומד Cameron בספרו *Competition in Energy Markets*:

"Contracts for gas supply have been concluded on terms which provide incentives to customers not to switch to alternative suppliers. These are long-term contracts with many years to run and which therefore lock in consumers who might otherwise seek to benefit from competition developing in the sector. Such contracts can also delay the ability of alternative suppliers to build up their market share to compete effectively, allowing incumbents to benefit from economies of scale in the gas supply market (the high cost of balancing and flexibility declines as supplied gas volumes increase). These contracts may therefore have the effect of foreclosing the markets to would-be market entrants. If the contracts are not indispensable to generate countervailing benefits to consumers, they may give rise to competition concerns".¹⁰

⁹ בעניין זה ראה את גילוי הדעת 1/11 בעניין תחרות לניתוח תחרותי של מיוזגים אופקיים 2009: הגבלים עסקיים 5001543.

¹⁰Peter D. Cameron, *Competition in Energy Markets - Law and Regulation in the European Union* (2nd ed. 2007) – 325.

בנוסף לחשש לפגיעה התחרותית במקטע אספקת הגז הטבעי, קיים חשש עתידי הנוגע לתחרות במקטע ייצור החשמל ובין מפעלי התעשייה, אשר הגז הטבעי מהווה תשומה מרכזית בפעילותם השוטפת. חשש זה נובע מקיומה של מגבלת קיבולת בצינור החולכה ובמתקן הקבלה של הגז הטבעי המצוי בחוף אשדוד, העלולה להתממש בשנת 2015 (להלן: "מגבלת התשתית").

על אף שכמויות הגז הטבעי במאגר תמר יכולות לספק את כלל הביקוש לגז טבעי במשק הישראלי לשנים הקרובות, מגבלת התשתית יוצרת מציאות של מחסור לפיה לא ניתן מבחינה טכנית לעשות זאת. על כן, במצב הנוכחי ונוכח מגבלת התשתית, הביקוש לגז טבעי בשנת 2015 צפוי להיות גבוה מכמות הגז שניתן לספק למשק כיום.

לצד החששות התחרותיים שהסדרים מעלים כאמור, יש ליתן את הדעת למאפייניו של ענף הגז הטבעי הכרוך בהשקעות הון עצומות, הן מצד ספקי הגז המשקיעים בחיפושי הגז ובחפיקתו, והן מצד יצרני החשמל ומפעלי התעשייה (להלן: "צרכני הגז הטבעי") המשקיעים בהקמה ובחסימה של תחנות כוח להפקת אנרגיה בשימוש בגז טבעי. מאפיינים אלה מביאים הרבה פעמים לזחות אינטרסים בין ספק הגז וצרכן הגז, באשר לרצונם להתקשר בהסכמים ארוכי טווח הכוללים הבטחה של כמות גז מינימאלית, עליה מתחייב צרכן הגז לשלם אף אם לא צרך אותה בפועל. התחייבות זו נועדה להבטיח ביקוש מספק לצורך הבטחת המימון הנדרש לפרוייקט הפקת הגז הטבעי, והיא אף מסייעת לצרכן הגז בהשגת המימון הדרוש לו, שכן היא מלמדת על הסתברות ההצלחה של חקמת המתקנים הדרושים לייצור אנרגיה, אשר נסמכים במידה רבה, על אספקה קבועה של גז טבעי.¹¹

ככלל, במסגרת בחינת ההשלכות התחרותיות של הסכמים לאספקת גז טבעי ממאגרים ותשתיות חדשים, נהוג להעניק משקל לאילוצי המימון (של הספק ושל הצרכן) ולהסתברות הסיכוי שחפרייקט לא ייצא אל הפועל כמתוכנן אם הצדדים לא יוכלו להבטיח את כמויות הגז הטבעי ואת משכו של הסכם אספקת הגז. עיכוב באספקת גז מתמר עלול בסבירות גבוהה לחייב את חלקוחות לרכוש מקורות אנרגיה יקרים באופן משמעותי, בין שמדובר בדלקים (סולר או מזוט) ובין שמדובר בגז ממקורות אחרים. זאת, להבדיל מחוזים לאספקת גז טבעי מתשתיות קיימות, אשר לגביהם, בדרך כלל, נעדרת ההצדקה בדבר הבטחת המימון לשם הקמת התשתית.¹²

להמחשה, במאגרי הגז הטבעי 'לוייתן', 'יתניף' ו'דולפינ' גז טבעי, אך הם טרם הוכרזו כמאגרים ברי הפקה. על פי המידע שלפניי, אספקת גז טבעי ממאגרים אלה עשויה להתחיל בשנת 2017 לכל המוקדם. אולם, פיתוחם כרוך כאמור בהשקעות הון עצומות. לפיכך, כניסתם (או כניסתה של כל תגלית דומה אחרת) לשוק בעתיד, מותנית, במידה רבה, בהבטחת ביקוש מספק, שיש בו לתמוך באפשרות השגת מימון לפיתוח המאגרים ולתמרץ יזמים בתחום להיכנס לשוק.

¹¹Kim Talus "Long Term Natural Gas Contracts and Antitrust Law in the European Union and the United States", *Oxford Journals World Energy Law Bus* (2011) 4 (3): 260-315.

¹²J. Faull, A. Nikpay *the EC Law of Competition* (2nd ed. 2007) – 1462-1464.

בחינת ההשפעה התחרותית של ההסכם שלפניי צריכה להיעשות חן ביחס לחשפעתו שלו על התחרות, נוכח היותה של חברת החשמל, כאמור, שוק רלוונטי לאספקת גז בפני עצמה, וחן ביחס לחשפעה הכוללת של הסכמי הגז על התחרות באספקת גז ובייצור חשמל.

לאור האמור, לאחר שבחנתי את ההסדר שלפניי, ואת הסכמי הגז אשר נחתמו על ידי שותפות תמר ואשר חובאו לעיוני, הגעתי לכלל המסקנה כי יש להעניק פטור להסדר בכפוף לשורה של תנאים. תנאים אלה נועדו להפיג את החששות התחרותיים שמעלה ההסדר שלפני כשלעצמו וביחד עם שאר הסכמי תמר.

בטרם אגש לפירוט התנאים אעמוד בקצרה על המתווה הכללי אשר ממנו נגזרו התנאים שלחלן ועל הרציונל העומד בבסיסו.

לאור היותה של חברת החשמל כאמור, "לקוח עוגן" של שותפות תמר, ברי כי שינויים בהסכם זה צריכים להיעשות באופן שיצמצם במידת האפשר את הפגיעה העלולה להיגרם לשותפות תמר במימון הפרויקט ואת הפגיעה בפיתוחו. אולם יחד עם זאת, לאור היותה של חברת החשמל מונופול בייצור, אספקה וחולכה של חשמל במשק הישראלי, הרי שלא ניתן להפריז במעמדה עבור ספקי גז טבעי עתידיים, ובחשיבות שבהותרת ביקוש שיורי מספק של חברת החשמל לעניין התמריצים שלהם להיכנס לשוק חיפוש הגז הטבעי ואספקתו למשק.

על כן, ראיתי לנכון להתנות החלטה זו בתיקון תנאי ההסכם, באופן שיעניק את האפשרות לחברת החשמל להפחית את כמות הצריכה האפקטיבית של גז טבעי, וזאת, כאמור, על מנת להותיר ביקוש לספק גז טבעי עתידי. הפחתת כמות הצריכה האפקטיבית תיעשה באמצעות פיצול תקופת האופציה הקיימת בהסכם, באופן שתינתן לחברת החשמל "נקודת יציאה" במועד בו צפוי להיכנס ספק גז טבעי לשוק, על ידי מתן הודעה עד למועד שבו סביר כי תהיה רמת וודאות ביחס לאפשרות כניסתו לשוק של ספק גז נוסף. בהתאם למנגנון זה, חברת החשמל תוכל להודיע על רצונה לממש את האופציה הקיימת בהסכם עד ליום 15.4.2013, אולם תקופת האופציה תקוצר כך שתסתיים בסוף שנת 2019. במקביל, תינתן לחברת החשמל האפשרות להודיע לשותפות תמר, עד ליום 15.4.2015, אם בכוונתה לממש את חלקה השני של האופציה, חיינו, אם ברצונה להאריך את תקופת האופציה עד תום תקופת ההסכם.

כמו כן, תמר תידרש להביא לאישור מערך ההגבלים העסקיים את כל ההסכמים לאספקת גז טבעי בהם היא קשורה או תתקשר בעתיד.

מתווה זה עונה על הצורך של שותפות תמר בהבטחת הביקוש מצד חברת החשמל לצרכי מימון פיתוח המאגר, אשר נסמך בעיקרו על עסקת הבסיס שבחשכם. הותרת היקף משמעותי של ביקוש שיורי מצד חברת החשמל, אינו צפויה לפגוע בתמריצים הכלכליים של יזמים בתחום חיפוש הגז ואספקתו, ולכן מפיג את החשש מפגיעה בשוק חיפוש הגז ואספקתו.

בנוסף, מתווה זה אף אינו צפוי לעכב את כניסתה של תמר לשוק (דבר שהיה מוביל לרכישת מקורות אנרגיה אחרים ויקרים הרבה יותר), אלא מאפשר לה לצמצם את חיקף ההתקשרות אשר נעשתה בתנאי שוק בהם קיים ספק גז טבעי יחיד, תוך יצירת הזדמנות לספק גז עתידי להתחרות מול שותפות תמר על הביקוש השיורי של חברת החשמל, ותוך מתן אפשרות לחברת החשמל לתחר בין יותר מספק אחד לגבי חלק מתקופת ההסכם.

5. התנאים

כדי למזער את החשש התחרותי הנובע מן ההסכם נשוא החלטה זו, החלטתי להתנות את מתן הפטור בתנאים הבאים:

א. הגדרות:

- "האופציה" – האופציה שניתנה לחברת החשמל בהסכם להודיע עד ליום 2.4.2013 על רצונה להגדיל את חכמות החוזית בתקופת ההסכם;
 - "ההסכם" – ההסכם מיום 14 במרץ 2012 אשר נחתם בין חברת החשמל לבין שותפות תמר לאספקת גז טבעי ממאגר 'תמר';
 - "הכמות היומית" – כמות הגז הטבעי היומית הקבועה בהסכם, אשר עשויה להשתנות בהתאם לביקושים של חברת החשמל ובהתאם לתנאים המפורטים בהסכם;
 - "הכמות השנתית" – כמות הגז הטבעי השנתית הקבועה בהסכם, אשר עשויה להשתנות בהתאם לזכויות הצדדים בהסכם, ובכלל זה בהתאם לזכותה של חברת החשמל להודיע על הגדלת חכמות בהתאם לאופציה;
 - "הממונה" – הממונה על החגבלים העסקיים;
 - "חברת החשמל" – חברת החשמל לישראל בע"מ;
 - "מועד אספקת הגז הטבעי" – המועד החל בתום 90 יום מתחילת תקופת הניסיון וההרצה (Flow) של אספקת הגז הטבעי, כהגדרת מונח זה בהסכם;
 - "עסקת הבסיס" – כמויות הגז הטבעי הקבועות בהסכם בהנחה שלא תמומש האופציה;
 - "שותפות תמר" –
- (1) "דלק קידוחים" – דלק קידוחים – שותפות מוגבלת;
 - (2) "אבנר" – אבנר חיפושי גז ונפט – שותפות מוגבלת;
 - (3) "ישראמקו" – ישראמקו נגב 2 – שותפות מוגבלת;
 - (4) "דור" – דור חיפושי גז – שותפות מוגבלת;
 - (5) "נובל" – חברת Noble Energy Mediterranean LTD;
- וכן כל אדם המחזיק בזכויות נפט כמשמעות מונח זה בחוק הנפט, התשי"ב-1952 ממאגר 'תמר', בחווה או בעתיד - ביחד ולחוד;
- "תקופת ההסכם" – התקופה שחלה עם סיום תקופת החרצה (Flow), כהגדרתה בהסכם והמסתיימת בתום 15 שנים או עד מיצוי עסקת הבסיס;

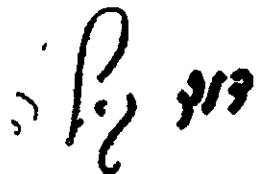
ב. התנאים:

1. המועד הקבוע בהסכם להודעה על מימוש האופציה יתוקן, כך שבמקום 2.4.2013 יבוא 15.4.2013.
2. האופציה תפוצל על פי המתווה שלהלן –
 - (1) משך תקופת האופציה יוגבל ממועד מימושה בפועל על פי החסכם, ככל שתבחר חברת החשמל לממשה, ועד לא יאוחר מיום 31.12.2019 (להלן: "מועד סיום תקופת האופציה");
 - (2) עד ליום 15.4.2015, תודיע חברת החשמל לשותפות תמר אם בכוונתה להאריך את תקופת האופציה מעבר לקבוע בסעיף קטן (1) ועד לסוף תקופת האופציה כפי שקבועה בהסכם (להלן: "הארכת תקופת האופציה"). ככל שתבחר חברת החשמל להאריך את תקופת האופציה כאמור בס"ק זה, כמות הגז היומית, השנתית והכוללת יוותרו ללא שינוי.
 - (3) בחרה חברת החשמל שלא לממש את הארכת תקופת האופציה, הכמות השעתית המירבית תרד לכמות השעתית המירבית הקבועה בעסקת חבסיס והכמות היומית תרד לכמות שלא תעלה על הכמות היומית הקבועה בעסקת חבסיס עד לתום תקופת החסכם, וכן יעודכנו חכמויות השנתית והכוללת בהסכם בחתאמה.
3. לא תחול כל מגבלה על חברת החשמל בנוגע לרכישת גז טבעי מכל ספק גז טבעי אחר שאינו שותפות תמר.
4. שאר תנאי החסכם לא ישונו בכל דרך שהיא אשר מרעה את מצבה של חברת החשמל, ובכלל זה לא ישונו לרעת חברת החשמל המחיר ותנאי התשלום, תנאי האספקה ומועדיה, כמויות האספקה וכו'.
5. שותפות תמר, לא תתקשרנה, במישרין או בעקיפין, בכל הסכם לאספקת גז ממאגר 'תמרי' ללא קבלת היתר מראש ממערך הפיקוח על הגבלים עסקיים.
6. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלו, יובא הדבר להכרעת הממונה.

6. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולחעניק את הפטור המבוקש ביחס לנושאים שפורטו לעיל, בכפוף לתנאים האמורים בגוף החלטתי זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול לחיפגע מהחסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיוד גילה

חממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ד סיון תשע"ב

14 יוני, 2012

רשות ההגבלים העסקיים

הועדה לפטורים ולמיזוגים

המלצות

מועד הדיון: 14 ביוני 2012

מקום הדיון: משרד רשות ההגבלים העסקיים, כנפי נשרים 22 ירושלים ק' ג', 6556111 - 02

בקשות פטור

בפני חברי הועדה הוצגו בקשות פטור וטיוטות פטור כדלקמן:

מס' תיק	הצדדים להסדר
8882	דליה אנרגיות כח בע"מ נובל אנרג'י מדיטריניאן בע"מ - דלק קידוחים שותפות מוגבלת - ישראלמקו נגב 2 שותפות מוגבלת - אבנר חיפושי נפט שותפות מוגבלת - דור חיפוש גז שותפות מוגבלת
8893	חברת החשמל לישראל בע"מ Noble Energy Mediterranean Ltd דלק קידוחים שותפות מוגבלת ישראלמקו נגב אבנר חיפושי נפט דור חיפושי גז
8899	אשדוד אנרגיה בע"מ - רמת נגב אנרגיה בע"מ - Noble Energy Mediterranean Ltd - דלק קידוחים שותפות מוגבלת - אבנר חיפושי נפט וגז שותפות מוגבלת - ישראלמקו נגב 2 שותפות מוגבלת - דור חיפושי גז

החלטה

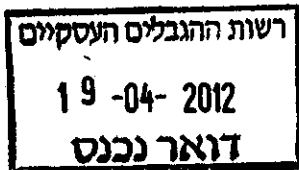
חברי הועדה ממליצים על מתן פטור בתנאים בשלושת הבקשות לעיל על סמך הנימוקים שפורטו בטיוטות הפטור.

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בקשת פטור מאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – "חוק ההגבלים העסקיים"), מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כובל שפרטיו כדלקמן:

1. הצד להסדר המבקש את הפטור

שם: חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "חברת החשמל").

מען: רחוב נתיב האור 1, ת.ד. 10 חיפה 31000.

מען למסירת מסמכים: ע"י עו"ד חגי דורון, ש. הורוביץ ושות', עו"ד, רחוב אחד העם 31, תל-אביב 65202.

2. הצדדים האחרים להסדר

(א) Noble Energy Mediterranean Ltd.; (ב) דלק קידוחים שותפות מוגבלת; (ג) ישראלמקו נגב 2 שותפות מוגבלת; (ד) אבנר חיפושי נפט שותפות מוגבלת; ו-(ה) דור חיפושי גז שותפות מוגבלת (להלן, ביחד – "שותפי תמר").

3. צורת ההסדר

בכתב.

4. תיאור המסמכים הקובעים את ההסדר והנוגעים לו

הסכם מיום 14.3.2012, בין חברת החשמל לבין שותפי תמר. כפי שנמסר לחברת החשמל, העתק ההסכם נמסר ומצוי כבר בידי רשות ההגבלים העסקיים (להלן – "הרשות"). לפיכך, הוא אינו מצורף, פיזית, בשנית לבקשה זו.

5. הנכס או השירות נושא ההסדר

אספקת גז טבעי.

6. מהות הכבילה ופרטים עליה

בקשה זו מוגשת – ולו לשם הזהירות – לנוכח האמור במכתבה מיום 1.4.2012 של עו"ד סוריא בשארה מהרשות לחברת החשמל, לאישור ההסכם בכללותו, וזאת אף שחברת החשמל בדעה, כי ההסכם עצמו אינו מהוה הסדר כובל, וכן אינו כולל הוראות המהוות כוללים הסדרים כובלים.

7. תקופת ההסדר הכובל

תקופת ההסכם הינה 15 שנה מהמועד בו תחל זרימת הגז המסחרית מפרויקט "תמר" (וזאת, ככל הנראה, במהלך שנת 2013), או עד המועד בו תרכוש חברת החשמל את הכמות החוזית הכוללת הקבועה בהסכם, לפי המוקדם. יוער,

כי לחברת החשמל קיימת זכות להאריך את תקופת ההסכם בתקופה של עד שנתיים נוספות, אם עד לתום 15 שנה ממועד זרימת הגז מפרויקט תמר טרם נרכשה הכמות החוזית הכוללת כאמור, ואישור הרשות מתבקש גם לעניין תקופת הארכה זו.

8. הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין

אנא ראו במכתב הנלווה לבקשת פטור זו.

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ומלבדם אין מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

חתימה וחותמת: דוד יהב, עו"ד - יועץ משפטי

שם: חברת החשמל לישראל בע"מ

תאריך: 18.4.2012